

hariç bütçe giderleri ise yüzde 17.7 oranında artarak 533.4 milyar TL oluyor.

2016 yılı vergi gelirlerinin yüzde 26'dan fazlası tek başına ÖTV'nden geliyor. ÖTV'nin 2016 bütçesinde öngörülen hedefi aşan bir performans sergilediği de görülüyor. ÖTV'nin artışı aynı oranda KDV'yi de artırıyor. Çünkü ÖTV aynı zamanda KDV matrahına dâhil ediliyor. Dâhilde alınan KDV 2016'da yüzde 16.3'lük artışla 54 milyar TL olarak gerçekleşiyor. 2016 bütçe gerçekleştirmeleri içerisinde, "ithalde alınan KDV" en dikkat çeken kalem olarak gözüküyor. İthalde alınan KDV 2016'da sadece yüzde 2.6 artarak 76.6 milyar TL'ye ulaşıyor. Özetle, ithalde alınan KDV rakamındaki mevcut durumu ithalat azalışına işaret ettiği için dış ticaret dengesi ve cari açık bakımından olumlu, iç ekonomik dinamizm ve ihracat performansımız açısından da olumsuz bir işaret oluyor. 2016'da KDV sayesinde dâhilde ve ithalde toplam 130.6 milyar TL Hazine'nin kasasına girmiş oluyor. Özetle, bütçe vergi gelirlerinin yüzde 30'u KDV'nden geliyor. Buraya ÖTV'ni de dâhil edersek, vergi gelirlerinin yarısından fazlasının sadece bu iki vergiden geldiği görülüyor.

ŞİKÂYET VE BEKLENTİLER

Sistem yukarıdaki gibi olsa, basit ve sorunsuz işliyor demektir. Ancak, sektörel bazda farklı oran uygulamaları, bazı istisna veya muafiyetler sonrası karışıklık, tartışma, şikâyet veya farklı beklentiler başlıyor. Başlıca şikâyet ve beklentiler şöyle sıralanıyor...

■ İhracat istisnası kapsamında yapılan mal veya hizmet teslimlerinde hesaplanan (tahsil edilen) vergi olmadığından, alım sırasında ödenen (yüklenilen) verginin iadesi gerekiyor. Sistem, bugüne kadar çok değişikliğe uğramasına rağmen tarafların memnuniyetsizliği devam ediyor. Örneğin, idare haksız KDV iadesi talebinden, mükellef ise tek taraflı ödediği KDV iadesinin kendisine geç ödenmesinden şikâyetçi oluyor.

■ Yurtdışından temin edilen hizmet işinde (hizmet ithalatında) KDV uygulaması halen hatalı işlemler nedeniyle sorun olmaya devam ediyor. Aynı durum, yurtdışına verilen hizmetler (hizmet ihracı) için de geçerli.

■ Vergi güvenlik tedbirini olan tevkifat sistemi KDV uygulaması çok genişletildiğinden, çoğu zaman hatalı işlemler veya hatalı beyanlar yapılıyor. Bu da, mevzuatı karmaşık hale getiriyor.

■ Ekonominin canlanması ve bazı sektörlerin gelişmesi amacıyla, sektörlerle göre farklı KDV oran uygulaması, indirim veya istisna yapılması, genel oran uygulanan diğer sektörlerde beklentilere yol açıyor. Örneğin, İnşaat sektörüne getirilen indirimli oranı, turizm sektörü de istedi. Turizm sektörüne indirim getirilince, gıda sektörü de indirim istedi, gıda sektörüne indirim getirilince diğer birçok sektör de indirim

'İngiltere Modeli' bize uyar mı?

Bakanlık, 'İngiltere Modeli'ni öne çıkarmış görülüyor olmakla birlikte, böyle bir modelin ülkemizde uygulanabilmesi için İngiltere'deki gibi bir altyapıya sahip olmamız gerekiyor gibi tereddütler bulunuyor. Kişi başı milli geliri 35 bin doların üzerinde ve kayıt dışılığın çok düşük olduğu bir ekonomide uygulanan KDV sisteminin, milli geliri 10 bin dolar olan ve kayıt dışı işlemlerin çok yüksek olduğu ülkemiz için örnek alınması ne kadar faydalı olabilir? Bu konuda çok ciddi bir çalışma yapılması ve gereken altyapının oluşturulması şart. Konuya taraf tüm sektörlerin ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin de alınması gerekiyor. Maliye Bakanlığı tarafından başlatılan bu çalışmaya gerçek anlamda katkı sunulması çok önemli. Çünkü bugüne kadar siyasi amaçla yapılan KDV indirimlerinin hiç biri fiyat indirimi olarak üreticiye ve tüketiciye yansımada. Aksine kayıt dışı çalışan işletmelerin haksız kazanç sağlamasına neden oldu. Ancak, KDV devirleri konusunda 'İngiliz modeli' adil bir modeldir. Şöyle ki, KDV devirleri beli usul ve esaslar çerçevesinde, başlangıçta yıllık daha sonra üçer aylık dönemler halinde yeminli mali müşvir raporları ile mükellefe iade hakkı tanınır. Bu iade hakkı da, öncelikle (varsa) mükellefin vergi borçlarına mahsup etme hakkı tanır.

istiyor. Kaldı ki, indirimli oran uygulaması sonuçta fazla yüklenimden dolayı KDV iadesi gerektiriyor. Bu da, KDV iadesinde yaşanan sorunlara yeni bir sorun ekliyor. Çünkü, indirimli oran KDV iadesinde teknik sorunlar da bulunuyor.

■ Devamlı KDV devri olan mükellefler hep idareden alacaklı oluyor ve idarenin KDV yükünü finanse ediyor. Bu da, işletmelerin finansman sıkıntısını büyütüyor.

Örneğin, stokları yüksek olan veya devamlı stoklu çalışan işletmeler alım sırasında ödedikleri KDV'leri hep sonraki aylara/yıllara devrediyor.

■ Denetim yetersizliği veya kayıt dışı ekonomi ile mücadelede yetersiz kalındığında, bu durum kayıtlı mükellefler ile kayıtsız veya sahte belge kullanan kişilerle aralarında haksız rekabet doğurabiliyor.

BAZI ÖNERİLER VAR

Kimi çevreler veya görüşlere göre KDV sistemimiz başarılı uygulanyorsa denilse de gelinen noktada, günün koşullarına göre köklü bir değişikliğe ihtiyaç olduğu biliniyor. Bu konuda ise başlıca öneriler şöyle sıralanıyor...

■ Başta ihracat istisnası olmak üzere, iadeye konu olabilecek tüm KDV iade ve mahsup sisteminin biraz daha basitleştirilerek yeniden düzenlenmesi gerekiyor.

■ Vergi güvenlik tedbirini olan tevkifatlı KDV uygulaması çok genişletilmemeli, sadeleştirilmeli veya bunun yerine farklı bir güvenlik tedbirini oluşturulması gerekiyor.

■ Yurtdışından temin edilen hizmet işinde (hizmet ithalatında) KDV uygulaması ve yurtdışına verilen hizmet işinde (hizmet ihracı) KDV uygulamasının basitleştirilmesi gerekiyor.

■ Sektörlere göre farklı KDV oran uygulaması, indirim veya istisna yapılması çok genişletilmemeli veya genel oran uygulamasına yakın olması gerekiyor.

■ Devamlı KDV devri olan mükelleflere, yüklenildikleri KDV'yi belli usul ve esaslar dâhilinde üçer aylık, altışar aylık veya yıllık olarak mükellefe mahsup yoluyla iade edilmesini sağlayan bir düzenleme gerekiyor. Birçok Avrupa ülkesinde, belli dönemler sonrası "yeminli mali müşvir" tespit raporları ile devreden KDV'lerin iadesi yapılıyor.

